

NGÔ NGỌC THẮNG

BIÊN SOẠN

NHẠC LÝ CĂN BẢN

THỰC HÀNH

NHÀ XUẤT BẢN ÂM NHẠC

NGÔ NGỌC THẮNG
BIÊN SOẠN

NHẠC LÝ CĂN BẢN THỰC HÀNH

Tái bản lần 6

NHÀ XUẤT BẢN ÂM NHẠC

LỜI MỞ ĐẦU.

NHẠC LÝ CĂN BẢN là môn học nền tảng để bước vào lĩnh vực âm nhạc.

NHÀ XUẤT BẢN ÂM NHẠC xin giới thiệu tài liệu về lý thuyết âm nhạc này, nhằm góp phần phát triển và nâng cao các chương trình học tập âm nhạc hiện nay như THANH NHẠC(ca hát) NHẠC CỤ(Piano, Violon, Organ, Guitar, Mandoline...)

Nội dung được trình bày từng bài học ngắn, gọn, súc tích phù hợp với mỗi tiết học. Phần lý thuyết đơn giản, dễ hiểu, thực tế, kèm theo các bài tập nhằm trải nghiệm trình độ tiếp thu của học viên.

Hãy vọng NHẠC LÝ CĂN BẢN THỰC HÀNH là người đồng hành, cùng các bạn bước vào con đường âm nhạc với sự thành công mỹ mãn.

NXB. ÂM NHẠC.

1998

DẪN NHẬP

KHÁI NIỆM VỀ ÂM NHẠC

Âm nhạc là nghệ thuật phối hợp các âm thanh.

Giống như ngôn ngữ, âm nhạc có thể truyền đạt được những cảm xúc như : vui hay buồn, ưu tư hay phấn khởi, sầu não hay hân hoan.

Âm nhạc được phát triển ra nhiều hình thức :

1. Nhạc cho đàn : Là các tác phẩm dành cho nhạc cụ : Piano, Violon, Organ, Guitar, Mandolin, Sáo, Đàn, các loại kèn ...

2. Nhạc hát : Nhạc kết hợp với lời ca : Đơn ca, hợp ca, đồng ca, hợp xướng, ca kịch ...

Âm nhạc cũng như các trào lưu nghệ thuật khác, luôn luôn ở trạng thái chuyển động và phát triển theo thời gian. Tuy nhiên, dù ở bất cứ thời điểm nào âm nhạc cũng đã làm tròn sứ mạng của mình đối với con người là tô điểm và làm phong phú thêm cuộc sống tinh thần.

Và có thể nói được rằng, trên thế giới này, không có một ai lại không biết đến một điều :

ĐÓ LÀ ÂM NHẠC.

Bài 1

ÂM THANH

Thơ văn dùng đến ngôn từ. Hội họa dùng màu sắc. Điều khắc dùng các chất liệu. Âm nhạc dùng đến những âm thanh.

Khác với tiếng động (Mưa, gió, tiếng máy nổ, tiếng vỗ tay ...) âm thanh dùng trong âm nhạc phải có những điều kiện sau đây :

1. **Cao độ :** Âm thanh có thể thay đổi từ thấp đến cao.
2. **Cường độ :** Âm thanh phát ra khi mạnh (lớn) khi nhẹ (nhỏ).
3. **Trường độ :** Âm thanh có sự khác biệt về thời gian, khi lâu (dài) khi mau (ngắn).
4. **Âm sắc :** Những âm thanh đã hội đủ 3 yếu tố trên (cao độ, cường độ và trường độ) sẽ có khác biệt về âm sắc.

Thí dụ : Tiếng đàn Tranh hay đàn Bầu gợi lên một nỗi u buồn, ai oán khác với tiếng kèn Trompette thật hùng vĩ và sang sảng - Sự khác nhau đó là âm sắc.

BÀI 2

TÊN NỐT NHẠC

Trong âm nhạc, người ta dùng 7 âm thanh có tên và thứ tự như sau :

ĐÔ, RÊ, MI, FA, SOL, LA, SI

7 âm thanh đó, chúng ta gọi là 7 tên nốt nhạc.

BÀI TẬP THỰC HÀNH

1. Đọc thuộc lòng tên các nốt nhạc, theo từng bài tập dưới đây :

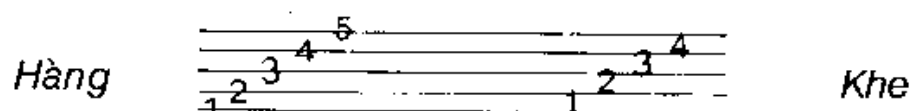
Đô Rê Mi Fa Sol La Si Đô - Đô Si La Sol Fa Mi Rê Đô
 Rê Mi Fa Sol La Si Đô Rê - Rê Đô Si La Sol Fa Mi Rê
 Mi Fa Sol La Si Đô Rê Mi - Mi Rê Đô Si La Sol Fa Mi
 Fa Sol La Si Đô Rê Mi Fa - Fa Mi Rê Đô Si La Sol Fa
 Sol La Si Đô Rê Mi Fa Sol - Sol Fa Mi Rê Đô Si La Sol
 La Si Đô Rê Mi Fa Sol La - La Sol Fa Mi Rê Đô Si La
 Si Đô Rê Mi Fa Sol La Si - Si La Sol Fa Mi Rê Đô Si
 Đô Rê Mi Fa Sol La Si Đô. - Đô Si La Sol Fa Mi Rê Đô.

BÀI 3

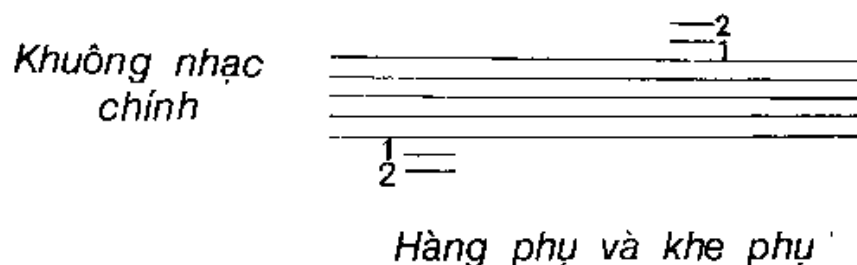
KHUÔNG NHẠC VÀ KHÓA NHẠC

1. Khuông nhạc :

Gồm 5 hàng và 4 khe nằm ngang, song song, cách đều nhau:

Có những nốt nhạc cao hơn, hoặc thấp hơn các nốt nhạc trong khuông nhạc chính, nên người ta thêm vào khuông nhạc chính bằng những hàng phụ và khe phụ.

Thứ tự hàng và khe của khuông nhạc chính, từ dưới đếm lên.

Thứ tự của hàng phụ và khe phụ, từ trong khuông nhạc chính đếm ra.

2. Khóa nhạc :

Khóa nhạc là ký hiệu xác định tên nốt nhạc ghi trên khuông nhạc. Khóa nhạc ghi ở đầu mỗi khuông nhạc.

Có 2 loại khóa nhạc thường dùng: **Khóa Sol và khóa Fa.**

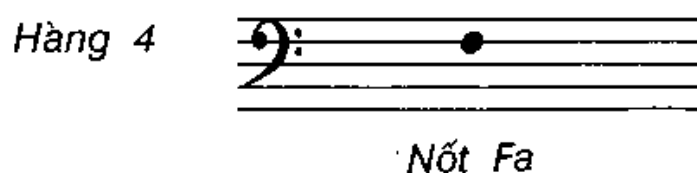
a. Khóa Sol

Nhận xét :

- * Khóa Sol nằm trên hàng thứ 2 của khuôn nhạc.
- * Nốt nhạc nào nằm trên hàng thứ 2, có tên là nốt Sol.
- * Khóa Sol dùng để ghi những âm thanh cao : Giọng nữ, các loại đàn : Violon, Guitar, Mando, Sáo, phần đàn tay phải của Piano, Organ, Accoordéon.

b. Khóa Fa

Nhận xét :

- * Khóa Fa nằm trên hàng thứ 4 của khuôn nhạc.
- * Nốt nhạc nào nằm trên hàng thứ 4, gọi là nốt Fa.
- * Khóa Fa dùng để ghi những âm thanh thấp, trầm: giọng Nam, các loại đàn : violoncelle, contrebasse, phần đàn tay trái của Piano, Organ, Accoordéon...

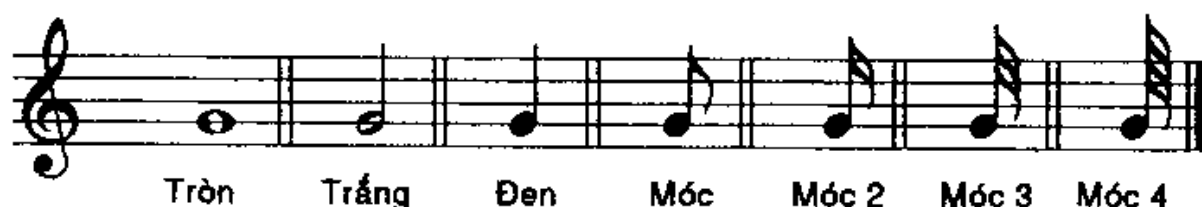

Bài 4

HÌNH DÁNG VÀ GIÁ TRỊ NỐT NHẠC

1. Hình dáng nốt nhạc :

Có 7 loại hình nốt để chỉ trường độ của nốt nhạc

2. Giá trị nốt nhạc :

Theo thứ tự : Nốt Tròn, Trắng, Đen, Móc đôi, Móc ba, Móc tư, thì hình nốt trước sẽ gấp đôi giá trị hình nốt sau.

	=		Nốt tròn bằng 2 nốt trắng
	=		Nốt trắng bằng 2 nốt đen.
	=		Nốt đen bằng 2 nốt móc.
	=		Nốt móc bằng 2 nốt móc đôi.
	=		Nốt móc đôi bằng 2 nốt móc ba.
	=		Nốt móc ba bằng 2 nốt móc tư.

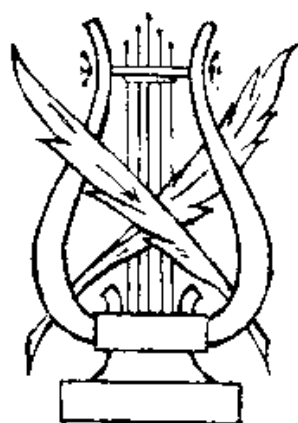
Ghi chú :

- * Khi 2 hay nhiều nốt móc đứng kế cận nhau, người ta nối chúng lại bằng gạch ngang:

- * Về cách ghi các hình nốt trên khuôn nhạc :
- * Từ hàng thứ 3 trở lên, đuôi nốt nhạc quay xuống
- * Các nốt dưới hàng thứ 3, đuôi quay lên.

Thí dụ :

BÀI 5

CUNG VÀ NỬA CUNG

Trong 7 tên nốt, khoảng cách cao độ của chúng không đồng đều nhau, có khoảng cách 1 **cung**. Có khoảng cách ngắn hơn gọi là **Nửa cung**.

Các khoảng cách cao độ được ấn định như sau :

Khoảng cách cao độ của : Đô-Rê, Rê-Mi, Fa-Sol, Sol-La, La-Si là 1 **cung**.

Khoảng cách cao độ của : Mi-Fa và Si-Đô là **Nửa cung**.

Ghi chú :

- * Mỗi cung có thể chia làm 2 nửa cung.
- * Mỗi cung có thể chia làm 10 phần nhỏ, mỗi phần đó gọi là **Comma**. Comma là cao độ nhỏ nhất mà tai nghe có thể phân biệt được.

Ghi chú :

Do ảnh hưởng của dấu Hóa, nên có các loại nửa cung như sau :

- 1. Nửa cung Dị :** Tên gọi nửa cung của 2 nốt khác tên nhau :

Thí dụ :

- 2. Nửa cung Đồng :** Tên gọi nửa cung của 2 nốt cùng tên nhưng chênh lệch với nhau vì dấu hóa :

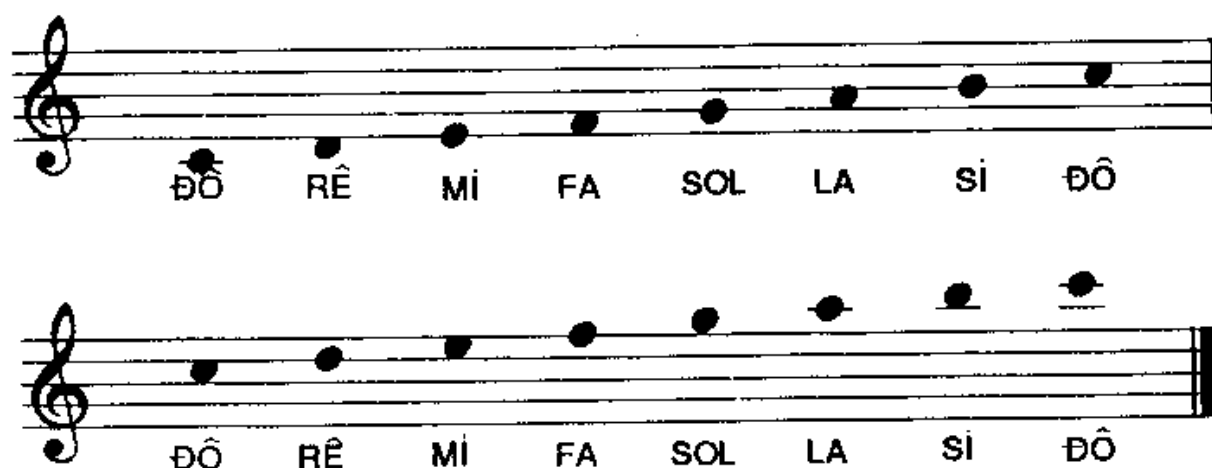
Thí dụ

BÀI 6

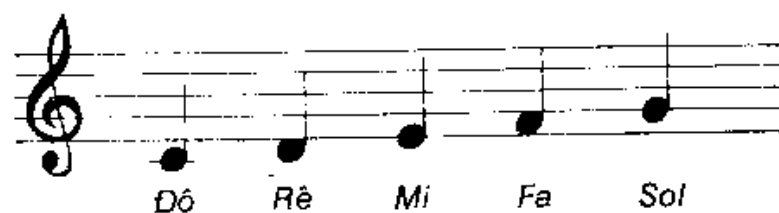
VỊ TRÍ NỐT NHẠC TRÊN KHUÔNG NHẠC KHÓA SOL

Theo thứ tự 7 tên nốt (Đô, Rê, Mi, Fa, Sol, La, Si) Vị trí các nốt trên khuông nhạc khóa Sol như sau :

BÀI TẬP THỰC HÀNH

1. Đọc thuộc vị trí các nốt nhạc nhóm 1 trên khuông nhạc, theo 3 giai đoạn sau đây :

- * Vừa nhìn nốt nhạc, vừa nhìn chữ ghi tên nốt ở phía dưới.

- * Che phần chữ ghi tên nốt phía dưới, chỉ nhìn hình nốt trên khuông nhạc đọc sao cho đúng tên nốt.
- * Đọc xuôi, đọc ngược và đọc cách quãng, không theo thứ tự.
(Thí dụ : *Đô-Fa, Rê-Sol, Fa-Rê ...*)

BÀI TẬP GHI TÊN NỐT

Dùng viết chì ghi tên nốt vào các bài tập dưới đây. Sau khi ghi xong, bạn có thể dùng gôm xóa và ghi lại với thời gian nhanh hơn trước.

Đô .....

.....

Đô .....

.....

Ré

Mi

Fa

Sol

2. Đọc thuộc vị trí các nốt nhạc nhóm 2, tuần tự theo 3 giai đoạn như câu 1.

Sol La Si Đô Rê

BÀI TẬP GHI TÊN NỐT

Sol

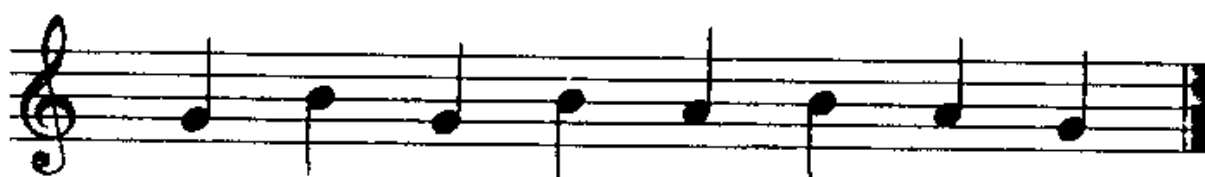

20

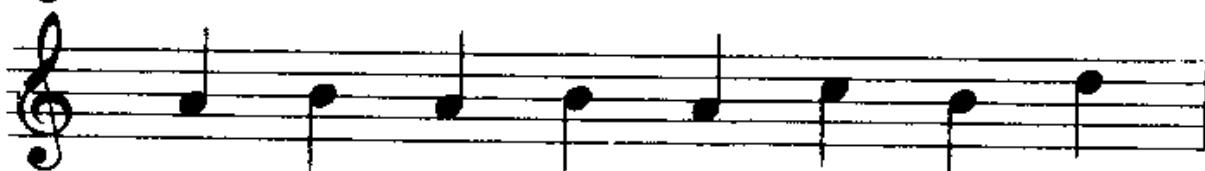
2

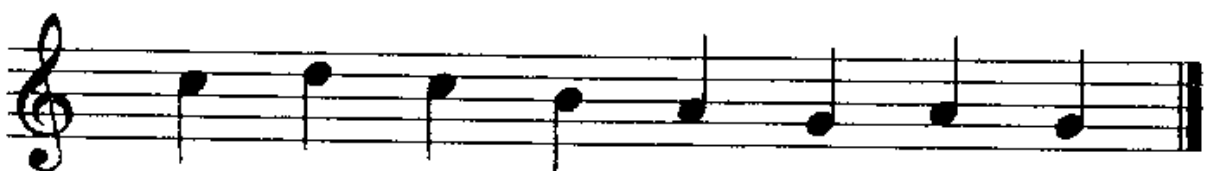
Sol

3

La

4

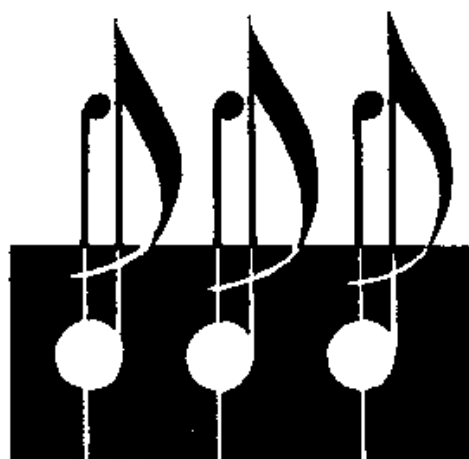
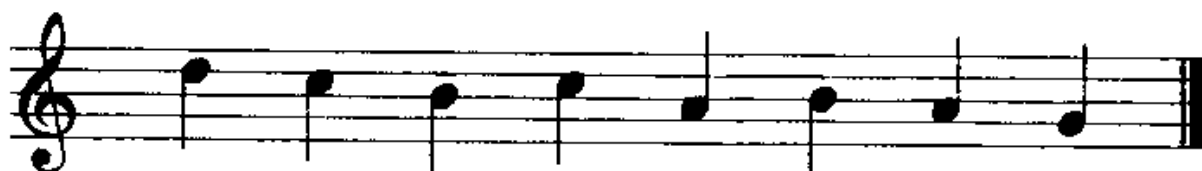

Si

Đô

3. Đọc thuộc vị trí các nốt nhóm 3, cũng theo 3 giai đoạn, như câu 1 và câu 2.

BÀI TẬP GHI TÊN NỐT

Đô .....

.....

Rê .....

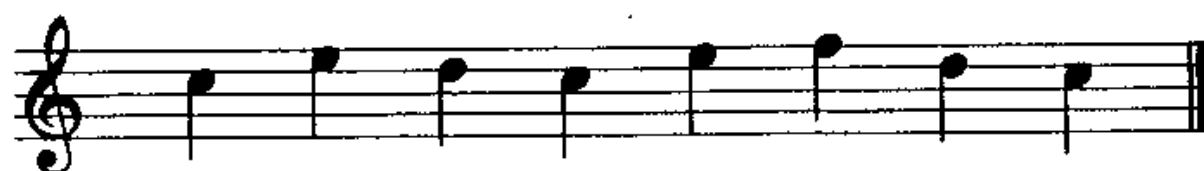
.....

Mi

Fa

Sol

